

BALANÇ DE LA COOPERACIÓ MUNICIPALISTA 2019-2022

www.fonscataala.org

FONS CATALÀ DE COOPERACIÓ

El Fons Català de Cooperació és una organització creada el 1986 i declarada Entitat d'Utilitat Pública l'abril de 2002, formada per 310 ajuntaments i altres ens supralocals, que destinen una part del seu pressupost a finançar accions de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat Internacional. Amb aquestes aportacions s'han realitzat més de 3.500 projectes de cooperació i solidaritat, i s'ha donat resposta a centenars d'emergències humanitàries arreu del món.

El Fons Català és la veu conjunta dels ajuntaments catalans compromesos amb la cooperació al desenvolupament i la solidaritat davant d'altres institucions nacionals, estatals i internacionals. L'objectiu és reivindicar el paper rellevant que tenen actualment els governs en la promoció de la cooperació descentralitzada al Nord i en el desenvolupament local al Sud, mitjançant la constitució i la gestió d'un fons econòmic per la cooperació al desenvolupament.

OBSERVATORI DE LA COOPERACIÓ MUNICIPALISTA

L'observatori té el doble objectiu de retre comptes sobre la gestió que el Fons Català de Cooperació (FCCD) realitza, i analitzar la realitat de la cooperació internacional dels ens locals a Catalunya. Es basa en les dades facilitades pel conjunt d'administracions públiques catalanes, així com les que el mateix FCCD genera, restant aquestes a l'abast del públic, entitats i institucions, amb la voluntat de facilitar la recerca sobre la cooperació a casa nostra.

L'observatori pretén generar coneixement sobre la cooperació a Catalunya, tant dels seus socis com de la resta d'administracions catalanes, potenciant-ne la seva divulgació per tal de fer valdre el seu rol i del conjunt d'agents locals.

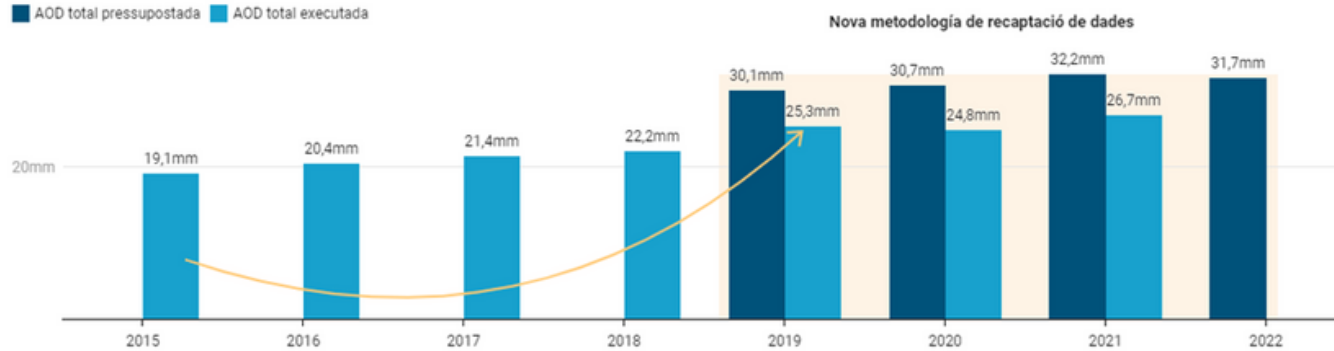
COOPERACIÓ MUNICIPALISTA

D'acord amb les darreres dades disponibles de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament executada (AOD) del conjunt del municipalisme català (2021), s'observa una constant progressió interanual des de l'any 2015, que tan sols es veu frenada durant l'any 2020, per una clara incidència de la pandèmia pel que fa a execució pressupostària. Així, **entre els anys 2015 i 2021, l'AOD municipalista liquidada ha augmentat un 39,89%, el qual correspon a un augment de 7.621.695,77€ milions d'euros en termes absoluts.**

AOD Municipalista pressupostada i executada. 2015-2022

Municipis, Consells Comarcals, Diputacions, i altres ens supramunicipals

■ AOD total pressupostada ■ AOD total executada

Elaboració pròpia utilitzant dades oficials de la Sindicatura de Comptes de Catalunya contrastades amb les àrees de Cooperació dels ens locals.

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament · [Descarregar les dades](#) · [Inserir](#) · [Descarregar la imatge](#) · Creat amb [Datawrapper](#)

Pel que fa a la lectura de mandat, destaquen dues dades. D'una banda, **entre els anys 2019 i 2022, l'AOD pressupostada augmenta un 5,31%**. D'altra banda, **l'AOD liquidada (2019-2021 segons darreres dades disponibles), augmenta un 5,8%**.

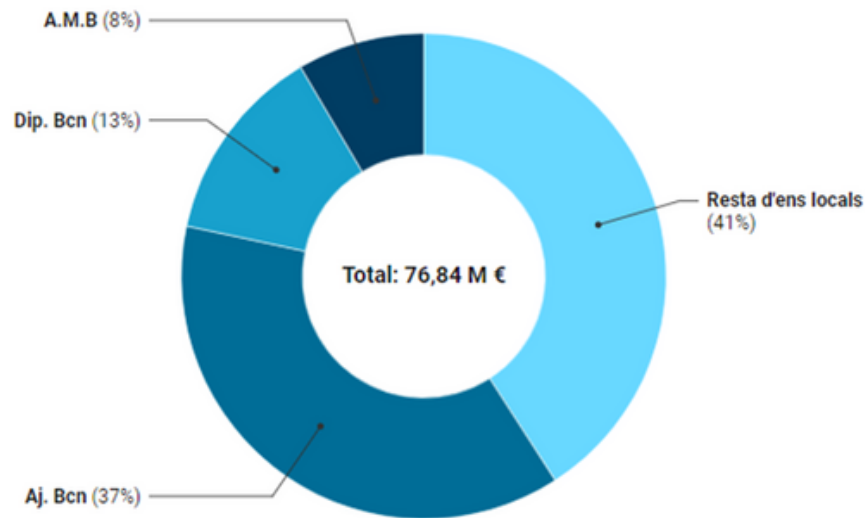
D'aquestes dades s'extreuen dues lectures. Primer, la **decidida aposta del municipalisme català per augmentar i consolidar l'AOD any rere any**. Segon, la capacitat de resiliència i recuperació de l'AOD municipalista davant de grans crisis i reptes de gestió pública, com han estat la pandèmia de la COVID-19 o la crisi econòmica causada per la guerra a Ucraïna.

En termes d'execució pressupostària, l'AOD municipalista agregada assoleix el 85% sobre el total pressupostat els anys 2019 i 2021, mentre que l'any 2020 va caure lleugerament al 81% degut a les dificultats de gestió agregades per la pandèmia. La capacitat d'execució dels ens locals és variada, i oscil·la entre el 70% i el 100% depenen dels casos i de l'any.

Aquesta gràfica s'ha elaborat amb les dades de 267 ens locals, obtingudes de les liquidacions oficials publicades per la Sindicatura de Comptes de Catalunya, la base de dades interna del FCCD, i les aportacions dels tècnics locals de cooperació i solidaritat.

AOD Municipalista executada per actor 2019 - 2021

Import corresponent a la suma de l'AOD total del municipalisme per al període 2019-2021

Elaboració pròpia utilitzant dades oficials de la Sindicatura de Comptes de Catalunya contrastades amb les àrees de Cooperació dels ens locals.

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament - [Descarregar les dades](#) - [Inserir](#) - [Descarregar la imatge](#) - Creat amb [Datawrapper](#)

Pel que fa al pes relatiu dels diferents actors del municipalisme dins l'AOD total executada (2019-2021), cal remarcar la dimensió que representen actors com l'Ajuntament de Barcelona (37%), la Diputació de Barcelona (13%), i l'Àrea Metropolitana de Barcelona (8%). Els tres ens locals representen conjuntament el 58% de l'AOD municipalista executada total. Com es veurà més endavant, el comportament d'aquests actors, les seves decisions respecte a la implementació dels projectes (localització, sectors, etc.), poden alterar la lectura de conjunt del municipalisme a causa del seu pes relatiu.

ESFORÇ RELATIU I 0,7%

Un element central per entendre el càlcul de l'esforç relatiu en cooperació (el 0,7%), és la metodologia de càlcul utilitzada i el nivell de consens amb el que compte. **El treball de camp realitzat durant l'elaboració de les dades presentades, dut a terme amb el suport de les àrees de cooperació dels ens locals, revela una elevada heterogeneïtat en l'esmentat càlcul.** Aquesta heterogeneïtat es trasllada en dues dimensions: els elements pressupostaris utilitzats per al càlcul dels ingressos propis d'una banda (capítols, articles i conceptes) , i els factors del càlcul utilitzats (previsions d'ingressos, liquidacions d'ingressos, i l'any de referència).

Elements pressupostaris: La guia del FCCD per al càlcul del 0,7% estableix que “cal considerar ingressos propis tots els impostos directes (cap. 1), els impostos indirectes (cap. 2), les taxes, els preus públics i les contribucions especials i les quotes d’urbanització (cap. 3, excepte els reintegraments) i els ingressos patrimonials, inclosos els beneficis d’empreses i canons de concessions (cap. 5) del pressupost liquidat i consolidat d’ingressos. Queden exclosos del càlcul del 0,7% els reintegraments i altres ingressos (art. 38) i les taxes o preus per transport urbà (conc. 345) i per abastament d’aigua a domicili (conc. 300).”

La principal divergència d’aquest aspecte recau en els capítols I i II, concretament en l’apartat de la participació municipal dels impostos de l’Estat, que no són considerats com a ingressos propis per diversos ajuntaments. Això es tradueix en una major proporció de l’AOD municipal sobre els ingressos propis de l’ens local, i per tant en un 0,7% més elevat que el calculat des del FCCD. Es repeteix el fenomen amb algunes taxes del capítol III, com ara les quotes d’urbanització o les vendes entre altres articles, tot i que amb una afectació molt menor sobre el càlcul final.

Càlcul pressupostari: La guia del FCCD estableix que, pel que fa a la planificació del pressupost de cooperació, i responen a un principi d’operativitat, els ingressos propis de referència disponibles en el moment de l’elaboració del pressupost poden ser els ingressos propis liquidats de fa dos anys (n-2), o la previsió de liquidació dels ingressos de l’any anterior (n-1). Ara bé, tot i que no es menciona de manera explícita a la guia, el càlcul final del 0,7% elaborat al FCCD, en la mateixa línia dels informes de l’OCDE, l’AECID, i la Generalitat de Catalunya, s’acaba realitzant sobre els ingressos liquidats de l’any natural (n) un cop es publiquen les liquidacions definitives. És a dir, s’espera a la publicació de la liquidació definitiva dels ens locals per recaptar les dades relatives a l’AOD executada i als Ingressos Propis realment recaptats aquell any.

En aquest sentit, els ens locals que aspirin a assolir el 0,7% dels seus ingressos propis en cooperació hauran de tenir en compte dos elements:

- En èpoques de creixement pressupostari, els ingressos propis de l’any natural poden ser més elevats que els de fa un o dos anys utilitzats per calcular la despesa, i requeriran doncs d’un cert marge a l’alça en la previsió pressupostària per cooperació.
- Com sol ser habitual en la gestió pública, es força difícil executar el 100% d’una partida per diverses raons (projectes fallits, complicacions en la justificació etc.). De nou, es farà necessària una previsió a l’alça del pressupost en cooperació, per evitar l’impacte de la sotsexecució en el càlcul final del 0,7%.

Tenint en compte aquests elements, i utilitzant la lògica de càlcul basada en l'execució pressupostària del mateix any (2021, darrer any amb dades oficials publicades) destaquen les següents dades:

- **48** ens locals catalans se situen per sobre de la inversió estatal, situada en el 0,26% l'any 2021 (Dades OCDE)
- **40** ens locals se situen per sobre de la mitjana dels països del Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de la OCDE, (0,33%)
- **30** ens Locals se situen per sobre del 0,5%
- **13** ens locals se situen per sobre del 0,7% per l'any 2021 (últim any amb dades disponibles), assolint la fita establerta a nivell internacional (Badia del Vallès; Castellbisbal; Santa Coloma de Gramenet ; Torrelles de Llobregat; la Roca del Vallès; Sant Cugat del Vallès; Sant Boi de Llobregat; Caldes de Montbui; Igualada; i Sant Adrià de Besòs, a més de la Diputació de Barcelona i l'Àrea Metropolitana)
- Si es tenen en compte els ens locals que preveuen una despesa d'almenys un 0,7% dels ingressos propis liquidats d'un o dos anys anteriors, aquesta llista s'amplia amb Barcelona i la Diputació de Girona.
- Finalment, si es tenen en compte ajuntaments que consideren ingressos propis una quantitat menor d'articles pressupostaris que la metodologia del FCCD, arriben al llindar del 0,7% Girona, i Vilafranca del Penedès.
- Els ens locals aquí llistats s'han identificat utilitzant les liquidacions oficials publicades a la Sindicatura de Comptes de Catalunya, i han sigut contactats per contrastar les dades del 0,7% i aportar informació sobre el seu propi mètode de càlcul, en el cas que el tinguessin. És important remarcar que, dels ajuntaments amb major volum d'AOD contactats per contrastar dades i mètodes de càlcul (i que representen 98% de l'AOD total i 4,9 Milions d'habitants), només han contestat el 35%.
- El detall de les dades es publicarà a la web de l'Observatori del FCCD, i els ens locals que encara no hagin aportat informació i vulguin ampliar-la, podran fer-ho durant aquest any. També es dura a terme el treball de camp referent a l'AOD municipalista 2022 un cop s'hagin publicat el conjunt de liquidacions (recaptació i validació).

Evolució de pressupost relatiu de cooperació municipalista (2019-21)

Distribució anual del pressupost total executat de cooperació en relació als ingressos propis liquidats (drets reconeguts nets) dels municipis amb més volum d'AOD.

● 2019 ● 2020 ● 2021

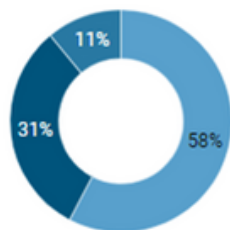
Càlcul realitzat segons la metodologia pròpia del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament · Creat amb Datawrapper

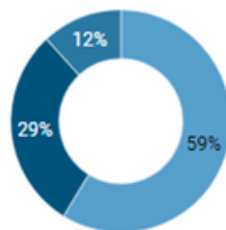
AOD Municipalista executada per línies d'actuació 2019 - 2021

Municipis, Consells Comarcals, Diputacions, i altres ens supramunicipals

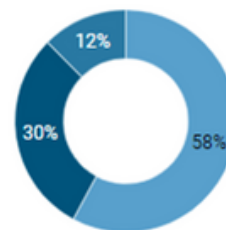
■ Desenvolupament ■ ECG i Capacitats ■ Acció humanitària

2019
Total:
18,01mm

2020
Total:
17,26mm

2021
Total:
19,1mm

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes enviades des dels ens local (83% de l'AOD total executada)

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament • [Descarregar les dades](#) • [Inserir](#) • [Descarregar la imatge](#) • Creat amb [Datawrapper](#)

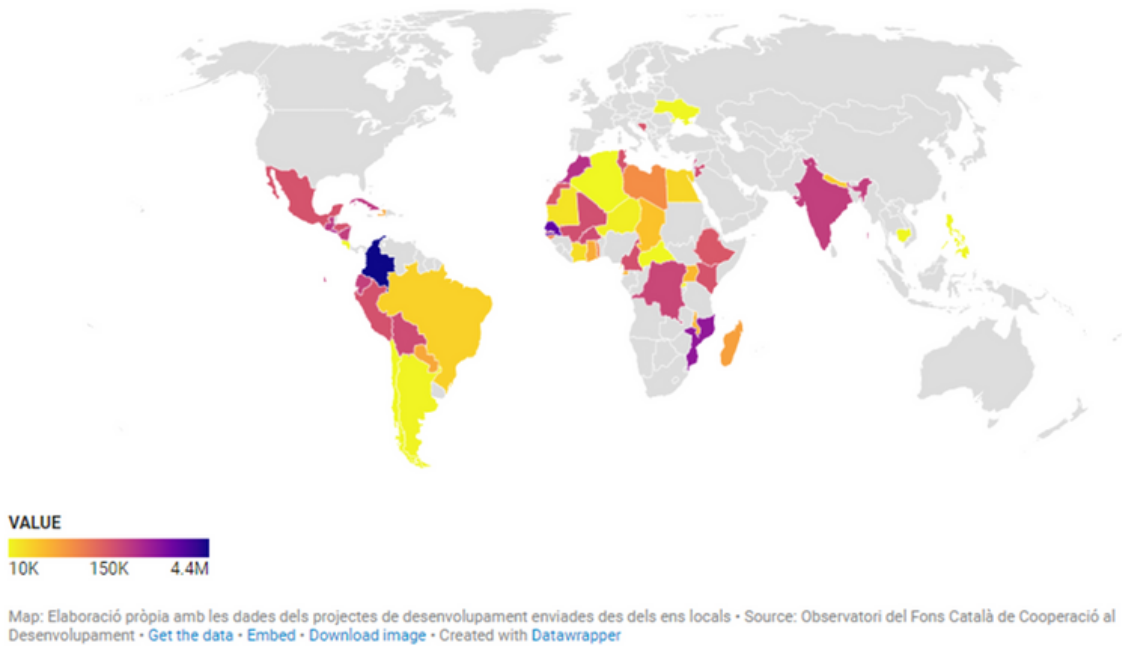
Pel que fa a les diferents línies d'actuació, **els projectes de cooperació al desenvolupament representen el 58% de l'AOD municipalista**, i constitueixen la principal via d'intervenció dels ens locals catalans en l'àmbit internacional.

En aquest sentit, **cal destacar també el progressiu augment de l'Ajuda Humanitària municipalista respecte a la resta de línies d'actuació, augmentant de l'11% al 12% entre els anys 2019 i 2021**, situant-se per sobre del compromís del 10% establert a la secció 4rta de la nova llei de cooperació estatal aprovada el passat mes de febrer.

Finalment, a pesar del lleuger descens pel que fa a la proporció de l'Educació per la Ciutadania Global durant els anys 2020 i 2021 a conseqüència de la COVID-19, aquesta segueix sent un pilar fonamental de l'execució de l'AOD dels ens locals catalans, amb un 30% de l'AOD total.

Cooperació Municipalista per països 2019-2021

Import total per país en el període 2019-2021 (€)

Respecte al destí de la cooperació municipalista agregada (projectes de desenvolupament), destaquen els següents països per ordre de volum d'AOD: **Colòmbia (4,3 M)**, **Senegal (3,1 M)**, **Moçambic (2,1 M)**, **Palestina (1,9 M)**, i **El Salvador (1,4 M)**.

Cal mencionar, que aquesta classificació depèn en gran mesura de les actuacions dels ens locals de major pes relatiu dins de l'AOD municipalista. Per exemple, dels 1,53 M d'€ d'AOD executats en projectes de desenvolupament a Colòmbia durant l'any 2021, i aportats per deu ens locals, el 92,4% (1,4 M d'€) correspon a projectes finançats per l'Ajuntament de Barcelona. En el cas dels territoris palestins ocupats, per l'any 2021, aquest percentatge arriba al 99,3%.

Nombre d'ens locals per territori de destí (TOP 10 AOD) 2019-2021

Relació els recursos rebuts i els ens locals finançadors dels 10 països amb més AOD invertida en projectes de desenvolupament 2019-2021.

País	Import Desenvolupament 19-21	Ens locals finançadors
Colòmbia	4.367.396€	26
Senegal	3.111.172€	49
Moçambic	2.139.830€	24
Palestina	1.925.460€	2
El Salvador	1.459.874€	18
Marroc	1.223.588€	22
Guatemala	1.040.911€	27
Cuba	1.011.563€	5
Nicaragua	889.592€	34
Índia	867.732€	26

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes de desenvolupament enviades des dels ens locals

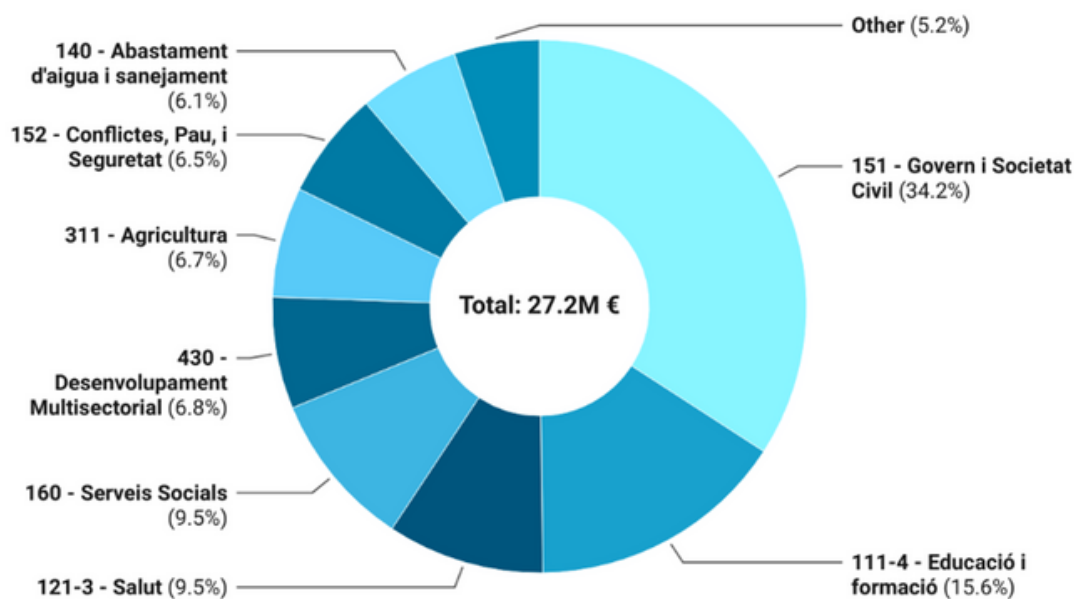
Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament • [Descarregar les dades](#) • [Inserir](#) • [Descarregar la imatge](#) • Creat amb [Datawrapper](#)

En tot cas, no és una dinàmica generalitzada a tots els sectors i destins de l'AOD municipalista, o almenys no amb la mateixa intensitat. Per exemple, pel que fa a la inversió municipalista al Senegal, que per l'any 2021 compte amb trenta-vuit ens locals, i que arriba als 1,1 M d'€, L'Ajuntament de Barcelona, tot i seguir sent el finançador majoritari, representa només el 32,2% del finançament total rebut a destí.

Com s'observa a la gràfica, la relació entre volum de recursos invertits i el nombre d'ens locals que els aporten no és proporcional, i reflecteix la **diversitat d'ajuntaments i ens locals que, dins de les seves capacitats de finançament heterogènies, contribueixen a l'AOD municipalista.**

AOD Municipalista executada per sectors CAD 2019 - 2021

Import corresponent a la suma de projectes de Desenvolupament dels ens locals catalans

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes enviades des dels ens local (86% de l'AOD total executada codificable)

Source: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament • Created with Datawrapper

Dins els sectors CAD amb major inversió municipalista, trobem:

El **151 – Govern i societat civil**, on destaquen els projectes vinculats amb els drets de les dones, que representen el 51,7% del sector (4,8 M €) i els projectes vinculats a la defensa dels DDHH, amb el 25,8% (2,4 M €)

- **15170 - Organitzacions i institucions per la igualtat home/dona**
- **15180 - Lluita contra la violència contra les dones**
- **15160 - Drets Humans**

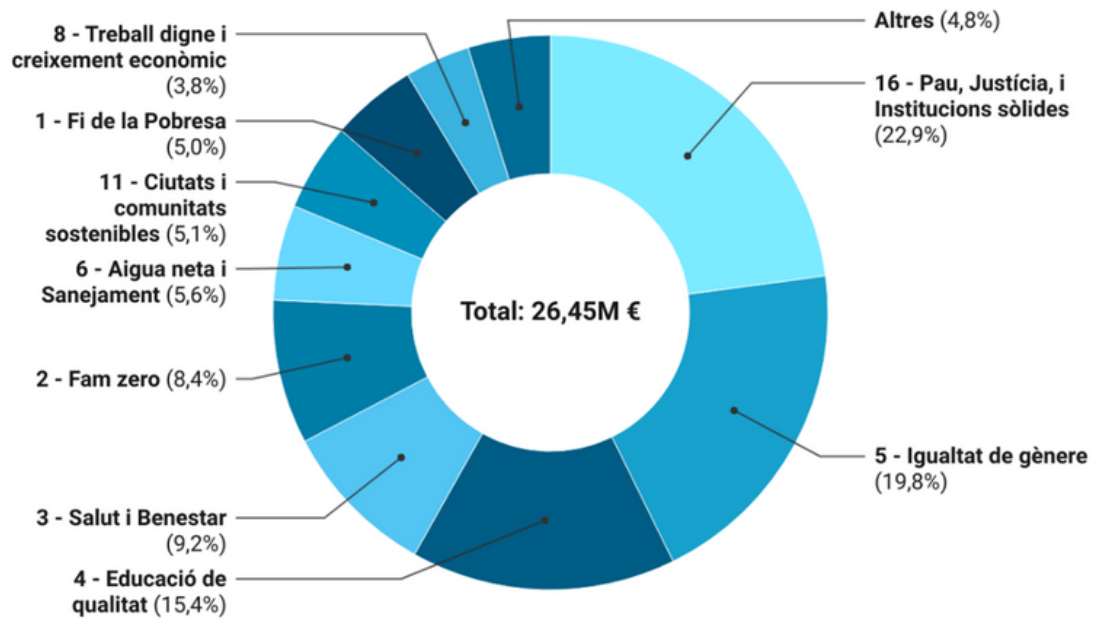
També els referents als projectes de cooperació en l'àmbit de l'educació (**Codis CAD 111 a 114**), on la inversió es dedica majoritàriament al sector **112 - Educació bàsica**, amb el 45,2% (1,6 M €), i els seus sectors específics:

- **11220 - Educació primària**
- **11230 - Capacitació bàsica de joves i adults**

Entre els dos sectors s'acumula el 50% de l'AOD agregada 2019-2021 destinada a projectes de desenvolupament.

AOD Municipalista executada per ODS 2019 - 2021

Import corresponent a la suma de projectes de Desenvolupament dels ens locals catalans

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes enviades des dels ens local (86% de l'AOD total executada codificable)

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament • Creat amb Datawrapper

La localització dels ODS finançats des de la cooperació municipalista catalana mostra dues tendències:

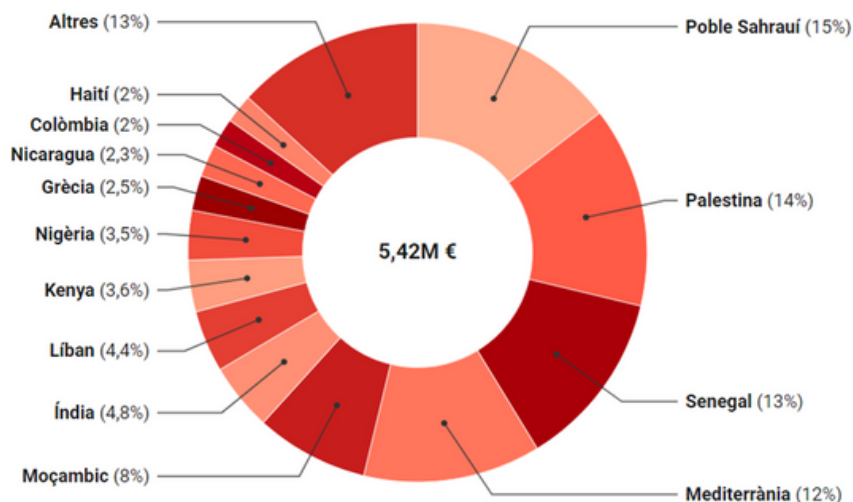
En primer lloc, una clara predominança de l'enfocament de Drets en el finançament dels projectes de desenvolupament, on els **ODS 16 i 5** representen gairebé el 43% de l'AOD total.

En segon lloc, la importància donada a dos dels eixos fonamentals dels sistemes de benestar, com són el sistema educatiu i el sanitari, que sumats arriben al 25% de l'AOD total.

Respecte al destí geogràfic d'aquests, **l'ODS 16 destaca a les regions d'Amèrica Central i el Carib, i a Amèrica del Sud**, amb el 59,3% de les contribucions municipals. La localització de **l'ODS 5 es troba repartida majoritàriament entre els països de l'Àfrica Subsahariana (29,2%) i els d'Amèrica del Sud (25,1%)**.

Acció Humanitària Municipalista per destí 2019 -2021

Percentatge sobre el total codificat en el període 2019-21

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes enviades des dels ens local (86% de l'Acció Humanitària total executada).

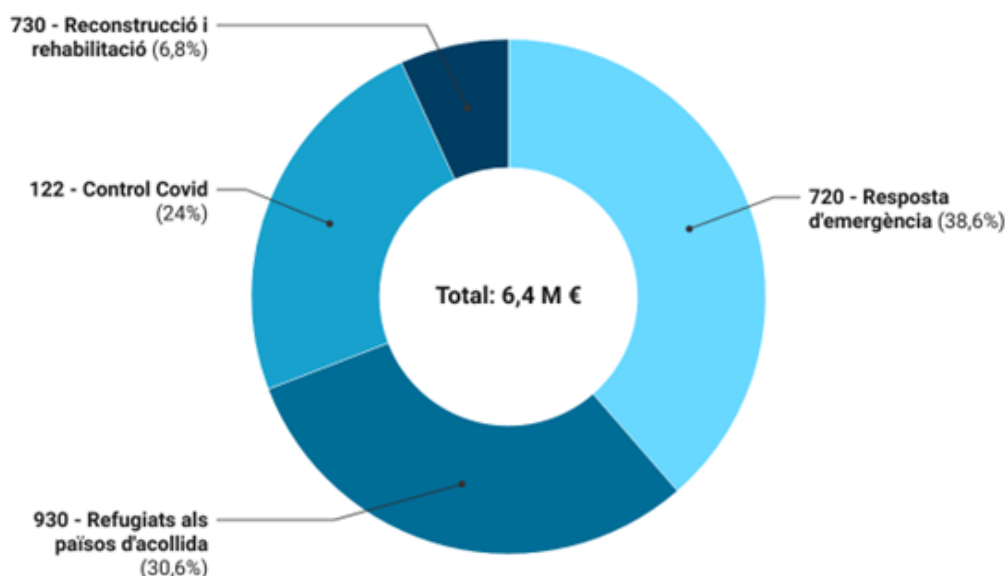
[Descarregar les dades](#) · [Inserir](#) · [Descarregar la imatge](#) · Creat amb [Datawrapper](#)

Pel que fa al destí de l'Acció Humanitària executada, predominen els projectes dirigits a la població Sahrauí, i Palestina d'una banda, i les actuacions al Senegal i a l'àrea Mediterrània de l'altra.

Mentre que en els casos de Palestina i al Senegal la majoria dels recursos humanitaris corresponen a projectes impulsats des de l'Ajuntament de Barcelona (Atenció a la COVID-19 al Senegal amb 475.000€ entre els anys 2020 i 2021), **les accions dirigides al poble sahrauí i al suport a la població refugiada en trànsit a l'àrea mediterrània responen a un esforç participat de 31 ens locals.**

AOD Municipalista executada per sectors CAD 2019 - 2021

Import corresponent a la suma dels projectes d'Ajuda Humanitària dels ens locals catalans

Elaboració pròpia amb les dades dels projectes enviades des dels ens local

Font: Observatori del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament • Creat amb Datawrapper

Dins el sector CAD d'ajuda humanitària majoritari, el **720 – Resposta d'emergència**, la tipologia d'intervenció predominant ha estat la **72010 – Ajuda i serveis materials d'emergència**, que aglutina el 79,3% del total, 1,95 M d'€. Es tracta d'un sector transversal, que inclou un ventall ampli d'intervencions (logística, coordinació de l'ajut, sostre, aigua, sanejament, educació, i serveis mèdics com poden ser proveïment de medicaments i atenció a la malnutrició).

Pel que fa al sector **930 – Refugiats als països d'acollida**, també destaca la tipologia d'intervenció genèrica: **93010 – Refugiats i demandants d'asil als països d'acollida**, amb el 86,19% de les aportacions (1,68 M d'€). El predomini d'aquesta modalitat genèrica es dona per la transversalitat dels programes d'acollida per a les persones refugiades, més amplis que els projectes específics dels subsectors d'acollida (formació, salut, assessorament legal, etc).